2/04/95

MINISTERE DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME ENSEMBLE LES FAÇADES ET TOITURES DES ANCIENS PAVILLONS D'OCTROI SIS AVENUE LOUISE, 544 ET 589 A BRUXELLES

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment les articles 22 et 23;

Vu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 6 novembre 1997 entamant la procédure de classement comme ensemble des façades et toitures des anciens pavillons d'octroi sis avenue Louise, 544 et 589 à Bruxelles;

Vu l'avis du collège des bourgmestre et échevins de la ville de Bruxelles, propriétaire, émis le 8 janvier 1998;

Vu l'avis de la Commission royale des monuments et des sites émis le 18 février 1998;

Sur la proposition du Ministre-Président chargé des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

ARRETE:

MINISTERIE VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS GEHEEL VAN DE GEVELS EN BEDAKING VAN DE VOORMALIGE OCTROOIPAVILJOENEN GELEGEN LOUIZALAAN 544 EN 589 TE BRUSSEL

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid op artikelen 22 en 23;

Gelet op het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 6 november 1997 houdende instelling van de procedure tot bescherming als geheel van de gevels en bedaking van de voormalige octrooipaviljoenen gelegen Louizalaan 544 en 589 te Brussel;

Gelet op het advies van het College van Burgemeester en Schepenen van de stad Brussel, eigenaar, uitgebracht op 8 januari 1998;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen uitgebracht op 18 februari 1998;

Op de voordracht van de Minister-Voorzitter belast met Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

BESLUIT:

Article 1er - Sont classées comme ensemble les façades et toitures des anciens pavillons d'octroi sis avenue Louise, 544 et 589 à Bruxelles, connus au cadastre de Bruxelles, 22e division, section R, 7e feuille, parcelles n°s 236 a et 237 a, en raison de leur intérêt historique et artistique, précisé dans l'annexe I du présent arrêté.
La délimitation de l'ensemble est reprise sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 2 - La zone de protection relative à l'ensemble décrit dans l'article 1er comprend les voiries, parties de voiries, ainsi que l'ensemble des parcelles ou parties de parcelles reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 3 - Le Ministre qui a les Monuments et Sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, le 02-04-1998

Par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et Ministre des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

Charles PICQUE.

Artikel 1 - Worden beschermd als geheel de gevels en bedaking van de voormalige octrooipaviljoenen gelegen Louizalaan 544 en 589 te Brussel, bekend ten kadaster te Brussel, 22ste afdeling, sectie R, 7de blad, percelen nrs 236 a en 237 a, wegens hun historische en artistieke waarde, zoals nader bepaald in bijlage I van dit besluit.
De afbakening van het geheel wordt aangeduid op het plan in bijlage II van dit besluit.

Art. 2 - De vrijwaringszone met betrekking tot het in artikel 1 vermelde geheel betreft de wegen, gedeelten van de wegen evenals het geheel van de percelen of gedeelten van de percelen opgenomen in de omtrek, afgebakend op het plan gevoegd in bijlage II bij dit besluit.

Art. 3 - De Minister bevoegd voor de monumenten en landschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 02-04-1998

Door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en Minister van Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

Copie certifiée conforme Voor eensluidend verklaard afschrift

Nadine SOUGNÉ

GRBC - Chancellerie BHR - Kanselarij

V.9511

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME ENSEMBLE LES FAÇADES ET TOITURES DES ANCIENS PAVILLONS D'OCTROI SIS AVENUE LOUISE, 544 ET 589 A BRUXELLES

Réf. cadastrale : Bruxelles, 22e division, section R, 7e feuille, parcelles n°s 236 a et 237 a

Description sommaire :

L'ensemble se compose de deux petits édifices symétriques, de plan rectangulaire.
Chaque petit côté de ces pavillons d'ordre toscan est précédé d'un emmarchement menant à un portique formé par deux colonnes surmontées d'un fronton triangulaire. Le portique abrite une arcade donnant, côté avenue Louise, sur un porche carré formant vestibule. Le petit côté, cantonné de pilastres d'angle, est en outre ouvert par deux fenêtres à encadrement sous corniche surmontées d'un occulus.
Le grand côté présente trois travées d'arcades cintrées, délimitées par des pilastres. Ces arcades, reposant sur des demi-pilastres, abritent des fenêtres rectangulaires à encadrement sumonté d'une demi-lune. Chacun des grands côtés se faisant vis-à-vis est en outre précédé d'un portique central ouvrant sur un porche, du même type que celui du petit côté.
L'élévation des quatre côtés est terminée par un entablement « classique ». Le parement d'origine en pierre blanche et pierre bleue est actuellement peint en blanc. Les châssis sont neufs. Les portes ont conservé leur ferronneries à croisillons d'origine.
La toiture, en zinc, et récemment refaite, consiste en toits à double et simple versants, entourant le puits de lumière central, de plan carré, protégé par des murs attiques.

Intérêt historique et artistique présenté par les biens selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier :

Ces pavillons qui marquent aujourd'hui l'entrée du Bois de la Cambre se trouvaient jadis Porte de Namur. Avec les pavillons des Portes d'Anderlecht et de Ninove, ces constructions sont les derniers témoins de l'ancienne barrière d'octroi qui ceinturait le Pentagone. Cette barrière fiscale, aménagée après la démolition de l'enceinte fortifiée au début du XIXe siècle, était matérialisée par des grilles et un fossé, les points de passage, aux portes de la ville, étant marqués par des paires de pavillons. Ceux-ci abritaient des postes de garde pour le contrôle des passeports et les bureaux de l'octroi, taxe communale perçue sur certaines denrées entrant en ville. Les pavillons d'octroi ne furent pas tous construits à la même époque et sont dûs à différents architectes.
Les pavillons subsistants furent conçus par Auguste Payen fils (1801-1877), architecte de la Ville de Bruxelles et auteur du tronçon ouest des boulevards de ceinture. Ces portes de ville miniatures, construites dans la pure tradition néo-classique, sont caractéristiques de l'oeuvre de cet architecte. Elles affichent le même aspect austère et sobre, mais divergent quelque peu dans le traitement décoratif. Les aubettes de la porte de Namur, construites en 1835-36 offrent des réminiscences palladiennes. Leurs arcades s'harmonisaient avec celles des immeubles à l'entrée de la porte de Namur, conçus simultanément par Payen et actuellement classés.

Après l'abolition de l'octroi en 1860, les pavillons, devenus inutiles, furent reconvertis ou démolis pour permettre l'élargissement des boulevards. Les autorités communales jugèrent ceux de la porte de Namur, d'abord promis à la destruction, dignes d'orner l'entrée du Bois de la Cambre nouvellement ouvert. Démontés et reconstruits à leur emplacement actuel en 1863, ils servirent pendant plus d'un siècle de commisssariat et d'habitation de police.
Cet intérêt et cette réutilisation provient de la beauté et de la valeur monumentale intrinsèque de ces édifices. Car au-delà de leur aspect utilitaire, ces pavillons avaient aussi pour fonction de glorifier la puissance édilitaire, de marquer l'entrée de la ville et de contribuer à son embellissement.

Vu pour être annexé à l'arrêté du 02 -04- 1998

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et Ministre des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites

Charles PICQUE.

Copie
certifiée conforme

NADINE SOUGNÉ
CHANCELLERIE

V.9511

BIJLAGE I VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS ALS GEHEEL VAN DE GEVELS EN BEDAKING VAN DE VOORMALIGE OCTROOIPAVILJOENEN GELEGEN LOUIZALAAN 544 EN 589 TE BRUSSEL

Kadastrale gegevens : Brussel, 22ste afdeling, sectie R, 7de blad, percelen nrs 236 a en 237 a

Beknopte beschrijving :

Het geheel bestaat uit twee kleine symmetrische gebouwen met een rechthoekig plan.
De paviljoenen van Toscaanse orde worden aan elke zijde voorafgegaan door enkele treden, die naar een portiek leiden. Deze portiek bestaat uit twee zuilen die een driehoekig fronton schragen. Aan de binnenkant bevat ze een arcade die, aan de kant van de Louizalaan, gevolgd wordt door een vierkant portaal dat dienst doet als vestibule. De korte zijden aan weerszijden van de portiek hebben hoekpilasters en een venster in omlijsting met bekronende oculus.
De lange gevelzijden tellen drie traveeën met rondboogarcaden, van elkaar gescheiden door pilasters. Deze arcaden rusten op halfzuilen en worden doorbroken door rechthoekige vensters in een omlijsting met bekronende rondboog. Elk van de twee tegenover elkaar liggende grote zijden wordt bovendien voorafgegaan door een centrale portiek, gevolgd door een portaal, zoals in de korte gevelzijde.
De gevelopstand eindigt bij de vier zijden op een « klassiek » entablement. Het oorspronkelijke parement in natuursteen en blauwe hardsteen is wit overschilderd. De kozijnen zijn nieuw. De deuren hebben hun oorspronkelijk kruisvormig ijzerwerk behouden.
Het zinken dak, dat onlangs hersteld werd, bestaat uit een opeenvolging van enkele of dubbele dakschilden, rond een centrale, vierkante lantaarn, die beschermd wordt door attiekmuren.

Historische en artistieke waarde van de goederen volgens de maatstaven zoals bepaald in artikel 2, 1° van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed :

De paviljoenen die tegenwoordig aan de ingang van het Ter Kamerenbos staan, bevonden zich eertijds aan de Naamsepoort. Samen met de paviljoenen van de Anderlechtse- en Ninoofsepoort, zijn deze gebouwen de laatste getuigen van de voormalige octrooigordel die rond de Vijfhoek liep. Deze tolgrens, die opgericht werd na de afbraak van de versterkte omwalling in het begin van de 19de eeuw, bestond uit hekken en een gracht, waarbij de verschillende doorgangen aan de stadspoorten voorzien werden met telkens twee octrooipaviljoenen. De paviljoenen dienden als wachtpost voor de controle van paspoorten en als bureaus voor de octrooien, een gemeentelijke belasting die gehoffen werd op bepaalde waren die ingevoerd werden in de stad. De octrooipaviljoenen werden niet allemaal op hetzelfde tijdstip gebouwd en zijn dan ook ontwerpen van verschillende architecten.
De bewaarde paviljoenen zijn van Auguste Payen jr. (1801-1877), architect van de Stad Brussel en ontwerper van het westelijk gedeelte van de ringlaan. Deze mini-stadspoorten, opgetrokken in een stijl van zuivere neoclassicistische traditie, zijn kenmerkend voor het werk van deze architect. Ze hebben allemaal hetzelfde strenge en sobere karakter maar verschillen licht wat betreft de decoratieve behandeling. De wachthuisjes van de Naamsepoort (1835-1836) hebben Palladiaanse reminiscenties. De arcaden harmoniseren met die van de gebouwen aan de ingang van de Naamsepoort, die Payen in dezelfde tijd ontwierp en die heden beschermd worden.

Toen in 1860 het octrooirecht afgeschaft werd, werden de onnuttig geworden paviljoenen afgebroken om de lanen te kunnen verbreden of kregen ze een andere functie. Zo achtte de gemeentelijke overheid de voor afbraak voorbestemde paviljoenen aan de Naamsepoort waardig genoeg om de ingang van het pas geopende Ter Kamerenbos te verfraaien. In 1863 werden ze dan ook gedemonteerd en verplaatst naar het bos, waar ze meer dan een eeuw als politiecommissariaat en -woning zouden dienen.
De interesse voor dit hergebruik was ingegeven door de schoonheid en intrinsieke monumentale waarde van deze gebouwen. Buiten hun functionele waarde dienden deze gebouwen immers ook de gemeentelijke macht te verheerlijken, de ingang van de stad aan te geven en bij te dragen tot haar verfraaiing.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 02 -04- 1998

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en Minister van Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

Charles PICQUE

VOOR EENSLUIDEND
VERKLAARD AFSCHRIFT

NADINE SOUGNE
KANSELARIJ

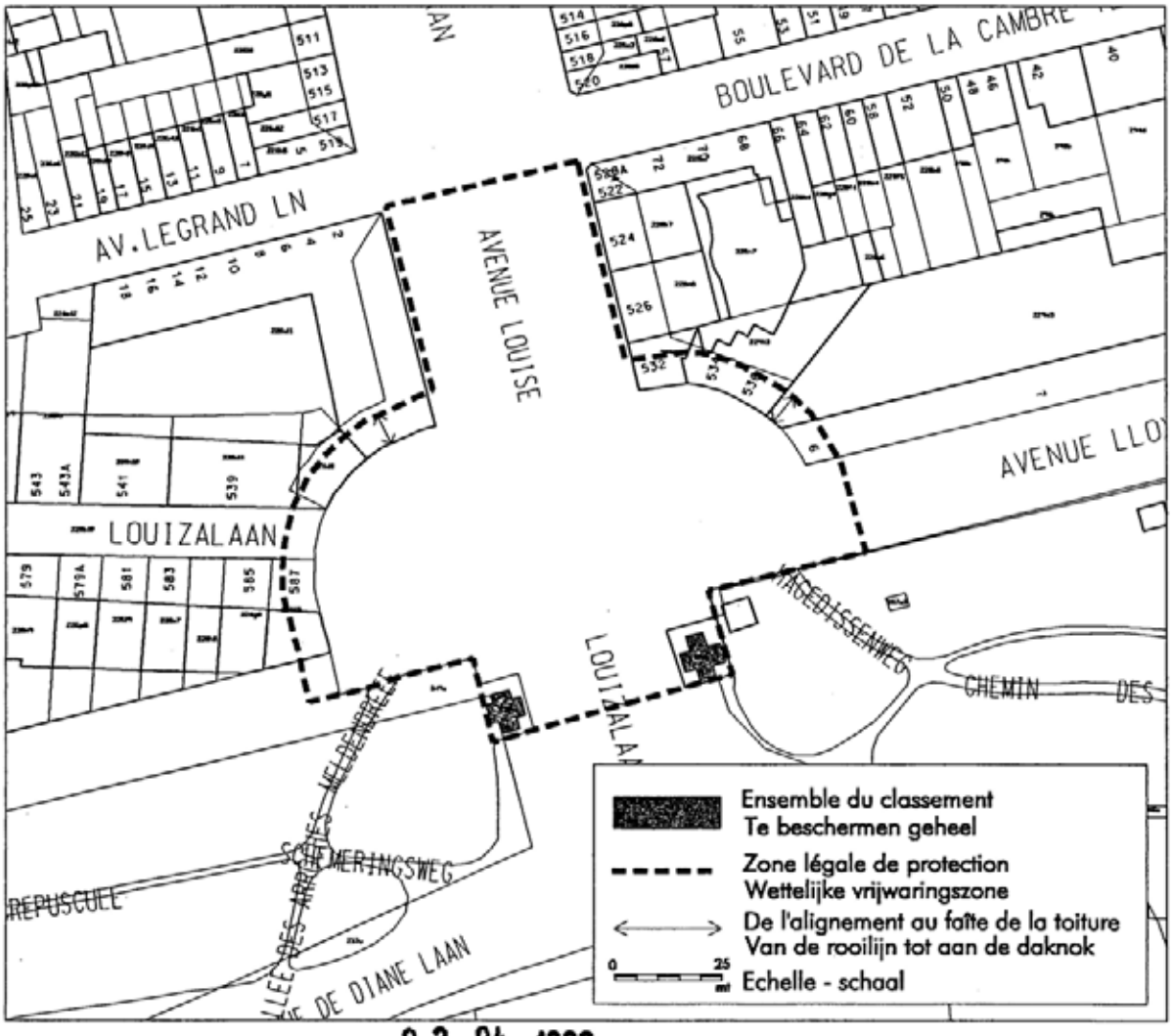
V.9511

ANNEXE II A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME ENSEMBLE LES FAÇADES ET TOITURES DES ANCIENS PAVILLONS D'OCTROI SIS AVENUE LOUISE, 544 ET 589 A BRUXELLES

BIJLAGE II VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS GEHEEL VAN DE GEVELS EN BEDAKING VAN DE VOORMALIGE OCTROOIPAVILJOENEN GELEGEN LOUIZALAAN 544 EN 589 TE BRUSSEL

DELIMITATION DE L'ENSEMBLE ET DE LA ZONE DE PROTECTION

AFBAKENING VAN HET GEHEEL EN VAN DE VRIJWARINGSZONE

Vu pour être annexé à l'arrêté du 02 -04- 1998

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 02 -04- 1998

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et Ministre des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en Minister van Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

Copie certifiée conforme - Voor eensluidend verklaard afschrift

Nadine SOUGNÉ

Charles PICQUE

GRBC - Chancellerie

BHR - Kanselarij